

Конкурсній комісії із добору кандидатів для обрання суддею Європейського суду з прав людини від України

Супруна Дмитра Миколайовича

МОТИВАЦІЙНИЙ ЛИСТ

Цим мотиваційним листом я хочу запропонувати свою кандидатуру для висунення на посаду судді Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) від України.

Після двох невдалих спроб висунути кандидатів на посаду судді ЄСПЛ від України, варто в першу чергу наголосити, із посиланням на Керівні правила щодо кваліфікаційних вимог до кандидатів, розроблені Консультативною групою експертів Ради Європи, що метою п. 1 ст. 21 Конвенції є не призначення експертів з прав людини до міжурядового комітету, а обрання суддів, закликаних розглядати та вирішувати справи проти держав із складних та/або чутливих питань. Отже, суто знання прав людини та/або обізнаність з питань Конвенції хоча й є важливими факторами, але самі по собі є недостатніми. Ключовою кваліфікаційною вимогою до кандидатів на посаду судді є зрілість сукупного професійного досвіду з огляду на тривалість та глибину, а також наявність суттєвого досвіду із застосування та тлумачення складних питань у сфері прав людини.¹

Вважаю, що я в повній мірі відповідаю зазначеним вище кваліфікаційним вимогам, зокрема з огляду на тривалість та різноманітність мого професійного досвіду у сфері прав людини, який включає значний досвід квазісудової діяльності у секретаріаті ЄСПЛ, а також багаторічний досвід правозахисної та просвітницької діяльності як в Україні так і на міжнародному рівні.

Так, понад 23 роки мого професійного досвіду безпосередньо відносяться до сфери захисту та просування прав людини, включаючи майже 20 років триваючого досвіду в рамках міжнародних механізмів здійснення правосуддя, спочатку в рамках ЄСПЛ, а згодом та по теперішній час в рамках Міжнародного кримінального суду (МКС), у якому центральну роль відіграють потерпілі від найбільш серйозних міжнародних злочинів та порушень прав людини.

У 1998 р. я мав честь стати першим українським юристом у секретаріаті ЄСПЛ та протягом своєї каденції здійснив юридичне супроводження близько 2000 заяв, поданих проти України, та підготував близько 1500 проектів рішень, ухвал та інших процесуальних документів. Отже, моє світоглядне та професійне формування як практикуючого юриста-міжнародника відбулося саме в ЄСПЛ, що остаточно визначило сферу юридичної практики, у якій я хотів розвиватися та вдосконалюватися - міжнародне правосуддя та захист прав людини. Захоплення цією тематикою стало також моєю головною мотивацією для підготовки кандидатської дисертації, присвяченої ЄСПЛ, над якою я працював паралельно з виконанням моїх обов'язків в ЄСПЛ та яку я захистив у 2002 р. у своїй Alma Mater, до речі вперше за тематикою у вітчизняній науці міжнародного права. Практичні матеріали дисертації було використано в рамках серії тренінгів та семінарів для українських правників, які було організовано за підтримки Ради Європи у 1999-2002 рр.

---

¹ Див: The Advisory Panel of Experts on Candidates for Election as Judge to the European Court of Human Rights, c. 7-10. <https://rm.coe.int/short-guide-panel-pdf-a5-2757-1197-8497-v-1/1680a0ae31>

Подальший розвиток моєї кар'єри дозволив мені розвинути та вдосконалити адвокатські навички у якості учасника міжнародного судочинства, спочатку надаючи юридичну підтримку заявникам в ЄСПЛ та в подальшому, починаючи з 2007 р., представляючи інтереси потерпілих від найбільш тяжких міжнародних злочинів та порушень прав людини в процедурах МКС. Мій досвід в МКС, який до речі досить широко використовує прецедентну практику ЄСПЛ, є особливо цінним з точки зору світоглядного та професійного розвитку, оскільки йдеться про понад 2000 потерпілих, яких я представляю протягом багатьох років, про сотні підготовлених клопотань, зауважень, юридичних порад та досліджень, а також про тисячі годин судових слухань, із складних питань міжнародного кримінального та гуманітарного права, міжнародного кримінального процесу та міжнародного права у сфері прав людини, в тому числі з питань, які становили новелу міжнародного публічного права. Йдеться також про командну роботу в багатонаціональному та багатомовному середовищі, в рамках системи судочинства, що поєднує елементи романо-германської та англо-американської правових систем, про роботу у вкрай динамічних судових процесах із потребою поєднувати щоденні судові засідання із паралельним виконанням інших чисельних представницьких функцій, як правило, у стислі терміни, а також діяльністю на полях, де відповідні злочини було скоєно та де мешкають потерпілі, в складних умовах в плані логістики та безпеки.

Мандат радника потерпілих окрім суто юридичних функцій вимагає постійного спілкування із потерпілими на полях, більшість з яких понесли незворотну шкоду, проживають у складних соціально-економічних умовах, часто на межі бідності, є психологічно травмованими та/або позбавленими можливостей для подальшого розвитку. В багатьох випадках надія на справедливе правосуддя та відшкодування шкоди є єдиною мотивацією в їхньому житті, а отже вони часто мають дуже завищені очікування від МКС та висувують свої вимоги насамперед своєму раднику. Хоча значна частина з цих вимог не охоплюється межами *stricto sensu* юридичного представництва прав та інтересів потерпілих у процедурах МКС, у яких вони беруть участь, таке спілкування протягом багатьох років, з одного боку, є запорукою формування тісної взаємної довіри між радником та клієнтом, та з іншого боку, дозволяє раднику відчувати на собі сумний досвід кожного потерпілого, усвідомити в повному обсязі масштаби наслідків найсерйозніших порушень прав людини на індивідуальному та колективному рівні, а також дозволяє зрозуміти індивідуальні потреби кожного в плані правосуддя та відшкодування шкоди. В свою чергу, це сприяє формуванню більш глибокого розуміння ідеї міжнародного правосуддя та загостреного відчуття справедливості, й врешті решт перетворює зміст твоєї діяльності як юриста з прав людини із суто функціональної на покликання.

Найкращим досягненням радника у судовому процесі слід вважати, на моє переконання, не стільки позитивний результат у процесі, скільки здатність суттєво вплинути на формування правового принципу, який стає стандартом сталої практики широкого застосування, особливо коли йдеться про принципи та стандарти міжнародного права. У цьому зв'язку, я мав честь бути членом групи радників потерпілих у найпершій справі в МКС, й зокрема у справі проти Томаса Лубанга Дійло, в період 2007-2012 рр., протягом якого вперше в історії міжнародного кримінального права ми сприяли формуванню принципів та стандартів участі потерпілих у процедурах міжнародного кримінального судочинства, а також принципів відшкодування шкоди. Ці принципи та стандарти було покладено в основу подальшої практики МКС. Останнім часом у справі проти Боско Нтаганда, як головний радник 1846 потерпілих, я відіграв провідну роль в успішному просуванні інноваційної з огляду на попередню практику МКС моделі відшкодування шкоди потерпілим, які постраждали від найсерйозніших

міжнародних злочинів масового характеру, скоєних проти цивільного населення за етнічною ознакою (модель відшкодування шкоди колективного типу з індивідуальними компонентами).

Водночас є очевидним, що вплив радника як учасника судового процесу на формування принципів та стандартів права є обмеженим, оскільки це врешті решт залежить від дискреційних повноважень судді та його або її внутрішнього переконання.

Європейська Конвенція з прав людини є живим інструментом, автентичним інтерпретатором якої є ЄСПЛ, що надає конвенційним положенням нового розуміння. ЄСПЛ є хранителем загальнолюдських цінностей та генератором найвищих європейських принципів та стандартів у сфері прав людини для їх імплементації та подальшого розвитку на національному рівні, а також застосування на міжнародному рівні. Саме можливість більш ефективно сприяти розвитку та вдосконаленню цих принципів та стандартів, а також формуванню нових з огляду на суспільно-правову еволюцію, покладено в основу моєї мотивації стати суддею в ЄСПЛ. Переконалий, що мій багаторічний та різноманітний досвід у сфері захисту та просування прав людини як в Україні так і на міжнародному рівні, а також моя щира відданість інтересам прав людини та міжнародного правосуддя, дозволять мені бути висококваліфікованим та професійним суддею від моєї країни в ЄСПЛ та допоможуть мені ефективно сприяти вдосконаленню правотворчої і правозастосовної практики України та подальшому розвитку правової системи Конвенції. У цьому зв'язку, хочу наголосити, що мій досвід щодо представництва потерпілих від воєнних злочинів та злочинів проти людства в процедурах МКС виявляється наразі дуже доречним для ЄСПЛ, враховуючи те, що більшість справ відносно України, що знаходяться у провадженні ЄСПЛ, стосуються ймовірних порушень прав людини у контексті збройного конфлікту.

18 листопада 2021 р.

Дмитро Супрун